

Рівняння (14) і відповідно рис. 7 а відображають дірковий механізм перетворення F_A - V_{KD} -центрів у пару електронейтральних дефектів ($Me^+ V_a^+$ -диполів). Даний процес супроводжується виникненням максимумів термічного висвічування та термічної провідності. Внаслідок іонних перетворень (15) (рис. 7, б) зникнення F_A - V_{KD} – комплементарної пари супроводжується виникненням M_A^+ - V_K -центрів забарвлення.

Кількісні параметри, що характеризують процеси генерації центрів забарвлення та їх термоіндуковані перетворення в легованих кристалах флюоритів, будуть розглянуті в наступній науковій публікації.

Література

1. Стоунхем А.М. Теория дефектов в твердых телах. – М.: Мир, 1978. – 234 с.
2. Алукер Э.Д., Гаврилов В.В., Дейч Р.Г., Чернов С.А. Быстротекущие радиационно-стимулированные процессы в щелочно-галогенидных кристаллах. – Рига: Зинатне, 1987. – 346 с.
3. Чорний З.П. Іонні процеси в радіаційно забарвлених кристалах галогенідів дво- і тривалентних металів: Дис. ... д-ра техн. наук. – Львов: УкрДЛТУ. – 2000. – 464 с.
4. Крочук А.С., Чорний З.П., Щур Г.О., Салапак В.М., Говор М.В. Іонні термоструми в радіаційно забарвлених кристалах $SrCl_2: TiCl$ // УФЖ. – 1999, т.44, № 11 – С. 1428-1433.
5. Говор Н.В., Крочук А.С., Чорний З.П. Термоіндуцированые дырочные процессы в кристаллах $SrCl_2-Me^+$ // ФТТ. – 1993, т.35, № 12, – С. 3308-3310.
6. Говор М.В., Крочук А.С., Чорний З.П., Щур Г.О. Про силу осциляторів електронних центрів забарвлення у кристалах зі структурою флюориту// УФЖ. – 1994, т.39, № 9-10. – С. 966-969.

УДК 657.1:338.46

Аспірт. І.М. Бабін – Львівська КА

ЗАВДАННЯ ТА МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ НА ПІДПРИЄМСТВАХ, ЩО НАДАЮТЬ ПЛАТНІ ПОСЛУГИ

Визначено завдання та обґрунтовано основні підходи до організації управлінського обліку на підприємствах, що надають платні послуги. Розроблено пропозиції щодо впровадження системи первинних документів для накопичення інформації, необхідної для управління та системи управлінської звітності.

Ключові слова: підприємство платних послуг, організація управлінського обліку, модель управлінського обліку, центри відповідальності, система управлінської звітності.

Doctorate I.M. Babyn – Commercial Academy of L'viv

Tasks and methodical approaches to organization of administrative account on enterprises which provide requiring payments services

In this article have substantiation basic principle to organizational accounting management on the public service establishment, have make a suggestion about accounting management's organization by means application of system of primary documents for accumulation of information, which necessary for management and system of management's accounts.

Keywords: public service establishment, organization of accounting management, model of accounting management, center of responsibility, system of management's accounts.

Сучасні умови розвитку конкурентного ринкового середовища вимагають пошуку шляхів підвищення ефективності управління. Питанням управлінського обліку, який відповідає за інформаційне забезпечення системи управління підприємством присвячена значна кількість робіт зарубіжних спеціалістів, наприклад праці К. Друрі, Ч.Т. Хорнгрена, Д.Н. Хенсена, В.І. Керімова та ін. [1-4]. Останнім часом підвищену увагу до проблем розвитку управлінського обліку виявляють і вітчизняні науковці, зокрема М.Г. Чумаченко, Л.В. Нападовська, С.Ф. Голов, В.С. Лень, М.С. Пушкар, Ф.Ф. Бутинець та ін. Проте, залишаються не вирішеними деякі важливі питання теорії та практики управлінського обліку. Зокрема, остаточно не визначено зміст управлінського обліку, його місце в системі управління підприємством, не побудовано принципової моделі його організації. Водночас, недостатньо уваги приділено вивченню можливостей застосування управлінського обліку, в інших, крім виробництва, галузях народного господарства, зокрема, на підприємствах, що надають платні послуги.

Тому, метою публікації є обґрунтування основних підходів та розробка пропозицій з ефективної організації управлінського обліку на підприємствах, що надають платні послуги.

Загострення конкуренції вимагає підвищення ефективності діяльності у сфері послуг. Ефективність системи управління залежить від належного інформаційного забезпечення, від чітко визначених завдань, організаційної структури, побудови системи управлінської звітності. Інформація управлінського обліку на підприємствах, що надають платні послуги не повинна бути винятково продуктом системи фінансової звітності, а також не повинна зводитися тільки до управління витратами та собівартістю послуг. Добре організована система управлінського обліку на підприємствах платних послуг повинна ще й відображати та накопичувати деякі специфічні показники, а саме якість послуг, надійність послуг, циклічність замовлень, ступінь задоволення клієнтів, гнучкість системи знижок тощо.

Як правило, звітність у системі, управлінського обліку традиційно зосереджується на витратах. Проте, якщо не приділяти достатньої уваги не фінансовим показникам, які є важливими для успішного ведення бізнесу, то управлінці та персонал підприємств з надання послуг не зможуть повною мірою вирішувати не менш важливі маркетингові управлінські та стратегічні завдання діяльності підприємства.

Враховуючи специфіку системи надання послуг, можна визначити, що основними завданнями системи управлінського обліку на підприємствах, що надають платні послуги є:

- встановлення системи основних та допоміжних показників для оцінки ефективності діяльності підприємства;
- розробка системи первинної документації для накопичення інформації для управлінських потреб;
- складання планів та бюджетів;
- виявлення центрів витрат і центрів відповідальності та організація обліку за ними;
- розробка системи управлінської звітності;

- організація ціноутворення відповідно до вимог ринкового середовища;
- ведення обліку доходів від надання послуг за структурними підрозділами, видами послуг;
- визначення найбільш прибуткових видів послуг;
- облік та аналіз витрат за статтями калькуляції, за видами наданих послуг, за окремими замовленнями;
- розробка норм та нормативів витрачання матеріальних ресурсів на конкретний вид послуг;
- дослідження зовнішнього ринкового середовища (структура населення, купівельна спроможність населення, структура доходів і витрат населення, інформація про конкурентів тощо);
- визначення ефективності діяльності в цілому, за структурними підрозділами, центрами відповідальності, окремими видами послуг.

З огляду на перелічені завдання, можна стверджувати, що одним із головних напрямків організації системи управлінського обліку на підприємствах, що надають платні послуги є розробка та впровадження форм документів, які забезпечують накопичення інформації для управлінських потреб.

В умовах функціонування управлінського обліку використання типових первинних документів та реєстрів натурально-вартісного обліку є недостатнім. Адже управлінцям необхідна інформація у більш детальному розрізі, наприклад про кількість прийнятих і виконаних замовлень за визначений період, середній термін виконання одного типового замовлення, кількість витрачених основних і допоміжних матеріалів за видами продукції та послуг, найбільш популярні види послуг тощо.

Тому, виникає необхідність у розробленні таких форм документів, які зможуть забезпечити менеджерів швидкою оперативною та точною інформацією, яка у відділ управлінської бухгалтерії буде потрапляти вже сформованою, попередньо накопиченою та обробленою на нижчих рівнях. Зазвичай, звітність матеріально відповідальних осіб на підприємствах, що надають платні послуги складається і подається до бухгалтерії один раз в тиждень. Проте, інформація для управлінського обліку повинна збиратися і подаватися у більш стислі терміни.

На нашу думку, формування інформації про витрачання матеріальних і трудових ресурсів для управлінського обліку повинно відбуватися в два етапи. На першому етапі працівники, які безпосередньо зайняті виконанням замовлення та наданням послуг повинні щоденно подавати завідувачу цеху "Відомість результатів діяльності". Вважаємо, що застосування таких форм первинних документів дещо спростить та пришвидшить процес збирання інформації. Дана форма документа повинна мати наступну структуру:

Ім'я, прізвище виконавця замовлення, кількість прийнятих замовлень та їх опис, кількість виконаних замовлень, кількість витрачених основних і допоміжних матеріалів на виконання кожного замовлення в цілому та за день, витрачання матеріалів у розрізі власних та таких, що отримані від замовників, середнє значення витраченого часу на виконання замовлення, сума, прийнятих замовлень за день, та сума коштів, отриманих від замовників за день.

На другому етапі, завідувач цехом один раз у три дні повинен групувати, узагальнювати та аналізувати інформацію, яка подана у відомостях ре-

зультатів діяльності за день. Оброблену та проаналізовану інформацію доцільно було б відображати у зведеній відомості роботи цеху за три дні, де б узагальнювалась інформація про кількість прийнятих, і в тому числі, виконаних замовлень за звітний період, витрати основних та допоміжних матеріалів (власних та замовників), питома вага замовлень з власних матеріалів і матеріалів замовників, загальний відпрацьований час працівників цеху, загальна сума сплачених за період коштів та сума дебіторської заборгованості за даним цехом. Крім того, майстер цеху повинен визначати найбільш "популярний" вид послуг, що надає даний цех, а також здійснювати аналіз накопичених показників у динаміці для того, щоб прослідкувати тенденції.

Узгодженість структури процесу управлінського обліку та процесу аналізу сприятиме підвищенню ефективності управління на підприємствах сфери послуг. Висвітлення завдань та особливостей управлінського обліку на підприємствах сфери послуг та запропоновані методичні підходи до його організації сприятиме систематизації і вдосконаленню щодо накопичення та обробки інформації, необхідної для прийняття ефективних управлінських рішень.

Література

1. Друри К. Управленческий учет для бизнес – решений: Учебн./ Пер. с англ. – М.: Юнити -ДАНА, 2003. – 665 с.
2. Хорнгрен Ч.Т., Фостер Дж. Бухгалтерский учет: управленческий аспект. – М.: Статистика, 1995. – 416 с.
3. Управлінський облік/ Д.Р. Хенсен, М.М. Моувен, Н.С. Еліас, Д.У. Сенков.: Пер. з англ. – К.: Міленіум, 2002. - 974 с.
4. Керимов В.Е. Управленческий учет в организациях и предприятиях потребительской кооперации: Учебн. – М.: Изд-во "Дашков и К", 2003. – 460 с.
5. Пушкар М.С. Розробка систем обліку: Навч. пос. для ВНЗ. – Тернопіль: Карт-бланш, 2003. – 198 с.

УДК 336.22:658

Аспірант О.П. Буряк – Львівська КА

ФУНКЦІОНАЛЬНА ТА ІНСТИТУЦІЙНА СТРУКТУРА МІСЦЕВИХ ФІНАНСІВ

Охарактеризовано структуру місцевих фінансів за їх функціональним призначенням. Досліджено організаційно-правові аспекти становлення фінансових інституцій місцевого самоврядування в ринковому середовищі.

Doctorate O.P. Buriak – Commercial Academy of L'viv

Functional and institutional structure of local finances

Structure of local finances based on their functional destination is characterized. Organizational and legal aspects of establishing financial institutions of local governing in market environment are investigated.

Становлення в Україні фінансів місцевого самоврядування є процесом розвитку особливої системи міжурядових фінансових відносин, які розвиваються в правовому, економічному, політичному форматі. Утвердження таких відносин безпосередньо пов'язане з діяльністю суб'єктів цих відносин – територіальних громад, органів їх управління, держави в особі обласних, районних, міських (Києва і Севастополя) рад та відповідних їм місцевих адміністрацій.